

מראי מקומות - ביצה

ד.

אלא המלאכות שדרכן לעשות לזמן מרובה. ועל דרך זה כ' הביאור הלכה (תקד, א ד"ה ואין שוחקין), והוסיף דהתורה הניחה ביד חכמים לפרש איזה מלאכות אסורות ביו"ט, והם אמרו דרך מלאכות שדרכם לעשות הרבה בפעם א' יהיו אסורין. וע"ע בכל זה בערוך השלחן (או"ח תצ"ה, י' ואילך).

ג. לא נח' ב"ש וב"ה על הנדוכין שנדוכין כדרכן ומלח עמהן פי' המשנה ברורה (תקד, ו, וכן שכן הוא משמעות הראשונים) דכיון דמעורב המלח עם התבלין, ואינו טורח במלח בפנ"ע, מותר.

ד. לצלי אבל לא לקדרה
הק' הצל"ח, מהו הטעם להחמיר בזה, הרי אם נפשו חשקה לאכול ביו"ט מבושל ולא צלי, למה תאסר לו הדיקה לקדרה. וביאר דס"ל לב"ש דכיון דבכל הקדירות בעינן מלח, וגם אין מפיג טעמו, א"כ דרכו לדוך הרבה מלח בב"א לימים הרבה. ולכן חיישינן שאם ידוך ביו"ט ידוך הרבה גם לצורך חול, ולכן החמירו ב"ש בגוף הדיקה שידוך בשינוי כפך ובעץ הפרוה, וגם לא ידוך רק מעט לצלי, אבל אם נתיר לו לדוך גם מה שצריך לקדרה, פעמים יאכל ביו"ט צלי, ונשאר מותר המלח לצורך חול, ונמצא שטרם ביו"ט לצורך חול. אבל ב"ה לא חיישי כלל שיעשה לצורך חול, ולכן התירו לכל דבר, אפי' לקדרה, וממילא שמותר גם במדוך של אבן, כיון דלא חיישי שירבה לדוך יותר מכדי צרכו.

ה. אבל במכתשת קטנה
פרש"י, דהוי כלאחר יד, דאינה אלא לתבלין. וכ' המשנה ברורה (תקד, טו) דמה דאין כותשין במכתשת קטנה היינו משום שאין נכתש דק היטב.

א. מנפח בידו אחת ובכל כוחו

כ' האגלי טל (סוף מלאכת זורה, אות י"א) דהא דאסור לנפח בשתי ידים, היינו משום גזירה שמא יעשה כן במקום שהרוח נושב, ויפריח הרוח את המוץ, או שמא ינפח ברוח פיו את המוץ.

ב. ב"ש אומרים וכו'

הק' הפני יהושע, מהו ההיתר בכלל לשחוק ביו"ט, הרי שי' כמה ראשונים היא דכל המלאכות קודם לשי' אסורים מדאורייתא, אפי' לצורך אוכל נפש. ואף הסוברים דמותר מדאורייתא, ודאי אסורים מדרבנן. ואפי' לשי' רש"י לקמן, דכל מה שלא הי' שייך לעשותו קודם יו"ט מותר ביו"ט, זה א"ש רק לפי טעם הגמ' דמפיג טעמו, אבל לפי הטעם דלא ידע מה יאכל ביו"ט, הא לא מצינו שסברא זו מתירה שום א' משאר המלאכות, ומ"ש שחיקת תבלין ומלח דמותר. וע"ש שצידד לפרש דשחיקת תבלין אינה מלאכה גמורה, ואפי' בשבת, אבל כ' דמבואר מהראשונים דלא כן. ולכן כ' דצריכין לומר כמש"כ הר"ן, דהק' הר"ן (ו: בדפי הר"ף), הא הדכת תבלין ומלח מלאכת אוכל נפש היא [ולא מכשירי אוכל נפש], וא"כ שינוי זה למה לי, הרי לא מצינו דצריך שינוי במלאכת אוכל נפש. ותי' דכיון שאדם עשוי לדוך תבלין ומלח לימים הרבה, ואיכא למיחש דמיתחזי לצורך חול, א"כ אסרו עליו בלא שינוי, אלא שהתירו בתבלין לפי שלא פשע במה שלא דך מאתמול, או משום שמפיגין טעמא וכו', כדאי' בגמ'. אבל כל זמן שהי"ל לדוך מאתמול, אז מחמירין עליו לדוך בשינוי, לפי דמחזי כמאן דעביד לצורך חול. והפנ"י הוסיף דאף למ"ד דמלאכות אלו דאורייתא, מ"מ לא נאסרו מדאורייתא